

Randolf

Zdislav Wegner

povídka z Kolína nad Rýnem

Rádio hrálo, ale já si s ním neprozpěvoval jako obvykle. Maloval jsem stěny na zeleno, jak si to přála manželka. *Budem to tu mít jako žáby v rybníce*, mrmlal jsem. Protější stěna pomalu usychala a zpod zelené prosvítala barva původní. *Takže to budu muset dělat dvakrát!*

„Randolfe, kdy jste měl první zkušenost s alkoholem?“ řekla moderátorka v rádiu.

„Jak mi byly tři tejdny, táta uspořádal křtiny. A že jsem brečel a táta byl líznutej, tak mi dal cucat dudlík namočeněj do piva. Prej jsem hnedka přestal a spal potom celou noc a eště dopoledne.“

Co v tom rádiu povídali, jsem vnímal jen jedním uchem. Myšlenkami jsem byl jinde. Před lety jsem taky stál v obýváku na štaflích a lepil tapety, když v předsíni zazvonil telefon. Seskočil jsem ze štaflí a zvedl sluchátko. „Táto, nediskutuj a ihned si zapni televizi. Jo, teď hned!“ křikl ve sluchátku syn. Na telefon jsem odložil sluchátko i štětku a vyběhl na patro. Tam seděla manželka a vykulovala oči na obrazovku. Ruce se jí na klíně chvěly. Přisedl jsem si k ní. Vzal jsem ji kolem ramen, a už jsme se před obrazovkou chvěli oba. Před našima očima se hroutila první věž novojojských dvojčat.

„Randolfe, váš otec byl alkoholik?“ řekla moderátorka.

„Táta zdědil po dědovi spediční firmu. On už pro svýho tátu jezdil, a tak byl přesvědčenej, že to zvládne. Jenže děda se asi v hrobě obracel, když táta jeden nákladák po druhým propíjel. Nakonec tátovi zůstal jeden jedinej.“

Moment, bývalý speditér? A teď má už jen jedno auto, a syna Randolfa? Není to o starým Armbrusterovi, co bydlí o ulici dál? Klidně by mohlo - tohle je místní stanice.

Ale že by byl Armbruster alkoholik? Míval dobrou náladu, to ano, ale tak opravdu opilého jsem ho nikdy neviděl. Holt, manželčin děda se taky nikdy nemotal, jen ‘míval náladu’, no a pak zemřel na ztvrdlá játra. Takže proč ne Armbruster. Vlastně jsem měl už párkrát podezření, třeba jak jsem si do hospody došel pro noviny. Seděl tam sám a hospodská mu zrovna přinesla další sklenici piva. Dle zvyku pijáků se nedíval, jak mu na tácek připisuje čárku; tvrdě zíral do okna.

Tak Randolf, ten feťák odnaproti, je v rádiu! konstatoval jsem.

„A kdy jste sám začal pít?“ ptala se moderátorka.

„Bylo mi patnáct, když mi táta poprvý nalil. Ze začátku to bylo jenom pivo, pak i víno. Vodku jsem nesměl, ale byl jsem zvědavej a tátovi jsem ji krad.“

„A táta na to nepřišel?“

„Nevím, nic mi neřek. Nejspíš mu to bylo jedno.“

Onehdá, když jsme zrovna měli na návštěvě dceru a jejího anglického muže, jenž je povoláním zdravotník, u nás večer zazvonily dvě postarší ženy a hystericky překřikovaly

jedna druhou, že prý nám na dvoře mezi garážemi leží mrtvola. Tak jsme se na tu mrtvolku šli podívat.

Pod pootevřenými vraty Armbrusterovic garáže skutečně někdo ležel. Tělo v kaluži, pod černým nebem a ve světle vzdálených pouličních lamp nepůsobilo zrovna vábně. Zůstal jsem stát, ale Marc mě předešel a podřepil vedle toho člověka.

„Neměli bychom zavolat pohotovost?“ zeptal jsem se z pětimetrové vzdálenosti.

„Já jsem pohotovost,“ řekl Marc. Dotkl se mužova krku. „He’s alive,“ řekl.

„Jasně že žije!“ oživil Randolph a vztyčil se do sedu. Jednou rukou se opřel o asfalt v kaluži.

„Nepotřebujete pomoc?“ zeptal se zeť a vstal.

„Nemyslím,“ řekl Randolph, a dodal vytríbenou angličtinou: „Jsem vám velice vděčný, pane. Vaše pomoc však nebude zapotřebí.“

Marc na nás naléhal, abychom zazvonili u dveří jeho rodičů.

„A jak jste přišel k drogám, Randolfe?“ zeptala se moderátorka.

„Dyť jsem vám to právě řekl.“

„Mluvili jsme o alkoholu,“ řekla moderátorka smířlivým tónem.

„A jaké je v tom rozdíl?“

„Alkohol se smí...“ řekla moderátorka.

Randolf jí skočil do řeči:

„Oblbuj se úplně stejně.“

„Tak to vidíte?“

„Jasně!“

Moderátorka se trochu nejistě usmála:

„Takže já, když si dám každý večer po večeři skleničku červeného, jsem podle vás narkomanka?“

„Jste na dobrý cestě.“

Moderátorka se odmlčela.

„No, kamarádi mi dali okusit trávu. Jak už to bejvá. Po vodce přijde marjánka, nebo něco podobného. A když už i to je málo, přijde hérák. Vejš to nejde.“

„Výš?“ ozvala se moderátorka.

„Jo. To už vidíte hvězdy. A plujete mezi nima. Vejš to fakt nejde.“

Jednoho dne jsem na zahradě izoloval základy garáže, když se zpoza plotu ozvalo:

„Kámo, nepotřebuješ pomoc?“

Ucítil jsem hořký zápach nejlevnějšího tabáku, smíšený s nasládlou vůní marihuany.

„Kdo, já?“ Široko daleko nikdo jiný nebyl.

„No,“ řekl Randolph a potáhl z cigarety tlusté jako palec.

Když se za bezvětrného počasí pohyboval po sousedství, ten čpavý dým visel ve vzduchu a pronikal i do stavení. Lidé zpoza záclon pozorovali vyzáblou postavu, jdoucí chvějným krokem. Randolph míval nohavice vyhrnuté až nad kolena. Vystavoval na odív bílou kůži, potetovanou těly polonahých španělských tanečnic a asijských bojovníků, fantastických květin a lán, mezi nimiž se ukrývaly číslice, označující jeho pobyty ve vězení. Měl to tam

vše uspořádané - den nástupu, den propuštění, počet let, měsíců a dní. Tabulkový životopis, zdobený vězeňskými iluminátory.

„Jen pojd',“ řekl jsem.

„Moment, něco si přinesu,“ odpověděl a odchvátal. Po chvíli se jeho kostra prohýbala pod tíhou poloprázdné montérské brašny. Papyrosa mu dýmala v koutku úst a už ho musela pálit do rtu. Z kabely vyložil zrezivělé kladivo a majzlík, odhodil špačka a pečlivě jej rozdrtil podpatkem svých vysoko šněrovaných, černých bagančat. Pak majzlík opřel ostřím o jeden z výstupků ve zdi a ťukl do něj kladivem.

„Randolfe,“ řekl jsem, „tys asi dneska pořádně neposnídal, co?“ Půlkilové kladivo zvedal jako těžký balvan, při každém úderu zasténal. Čelo mu pokrývaly kapky potu. Zrzavé vlasy, slepené do chomáčů, se mu lepily na temeno a kolem uší schlíple splývaly na ramena. Přestal ťukat. „Však ty víš, z čeho to je,“ řekl a uplivil si do jámy.

„Jaký je váš nejhorší zážitek?“ zeptala se moderátorka.

„Těch bylo moc,“ řekl Randolf a odmlčel se.

Po chvíli ticha vyslovila otázku, jakou tato stanice opakuje vždy, když má v programu staršího, nebo nemocného hosta:

„Randolfe, bojíte se smrti?“

„A vy?“ zeptal se místo odpovědi.

„Asi jako každý člověk.“

„Ale proč? Proč se bojíte?“ dotíral na ni.

„Strach z neznámého?“ navrhla moderátorka.

„Pro mě to teda nic neznámého není. Já už totiž jednou mrtvej byl,“ řekl Randolf, „dokonce se dá říct, že dvakrát.“

„Jak tomu mám rozumět? Byl jste ve stavu klinické smrti?“

„To taky, ale poprvý jsem byl mrtvej jinak. Jako třeba vy. Jako každé člověk.“

„Já že jsem byla mrtvá? To nemyslíte vážně!“

„Milá paní, co je to vlastně smrt?“

„Konec, exitus, a pak už jen nebytí.“

„Ten poslední výraz mi vyhovuje. Než se spojí vejce se spermií, to správný vejce s tou správnou spermií, tak vy, jako individuum, neexistujete. To je taky nebytí.“

„Chtěl jste tím říct, že stav nebytí před zplozením a po smrti je to samé?“

„Přesně tak! A jak vás nemrzí to nebytí před zplozením, tak by mělo bejt lhostejný i to nebytí po smrti. Fyzicky je to úplně stejný.“

„Uf, tak takhle jsem to dosud nechápala.“

„A můžete proti tomu něco namítnout?“

„Potěší vás, když přiznám, že ne?“

„Určitě.“

Před půldruhým rokem se zase jednou vrátil z vězení. Nařezal rodičům a vydal se do ulic. Bez peněz. Vzal to kolem spořitelny. Vešel do ní s punčochou přetaženou přes hlavu, jenže s vyhrnutými nohavicemi. Pistolou pro děti pohrozil pokladní, ale ne moc hrubě, sebral, co mu dala, prý poděkoval a odešel.

Policie se ani nenamáhala vyslýchat svědky. Poté, co spořitelnu navštívila a mrkla na záznam z bezpečnostní kamery, pomaličku polehoučku zajela k Armbrusterovým. V jeho pokoji si ho vyzvedla. Když je viděl přijíždět, neutíkal. Ani mu nenasadili pouta. Jak za starých, dobrých časů.

„Já vím, že mi jednou umře,“ řekla mi toho dne paní Armbrusterová.

„Kéž by to už bylo,“ vzdychl pan Armbruster. „Dřív, než umřu já. Kdo by pak mámu bránil?“

„Proč nás tedy mrazí v zádech, když myslíme na vlastní smrt? Nebo smrt lidí blízkých?“ chtěla vědět moderátorka.

„Já si myslím, že se nebojíme ani tak smrti, jak umírání,“ řekl Randolph.

„Bolesti?“

„Asi tak.“

„A máte bolesti?“

„Já? Při háčku? Jestli je mám, tak o nich nic nevím,“ řekl Randolph.

„Vy jste tedy vůči perspektivě vlastní smrti lhostejný?“

„Jako jestli je mi jedno, že zhebnu?“

„Nic se ve vás neděje, když myslíte na smrt?“

„Samozřejmě že děje, a to dost hodně,“ zvedl Randolph hlas.

„Tak přece jenom strach?“

„Fakt to chcete vědět?“

„Ráda bych.“

„Nebud'te si tím tak jistá!“

„Zkuste mi to říct.“

Randolf se zhluboka nadýchl a řekl:

„To už jsem byl řádek čas feťák, když jsem si uvědomil, kam to vede. A dostal jsem strach. Ale pak se mi stala taková malá příhoda: Spad jsem z kola a praštil se do hlavy. Budete to asi znát, často se o tom píše: černo před očima a tak. S očima se odpojily i uši, nos, kůže - nevnímal jsem teplo ani zimu, nevěděl jsem, jestli stojím, nebo ležím. Svět kolem přestal existovat. Se světem odešlo i mé tělo, a s tělem kamsi zmizela řeč, nevěděl jsem, co bylo, co je, a ani jsem nepřemýšlel, co bude, někam se propadlo i vnímání lásky či nenávisti, mé myšlenky už nebyly podřízeny žádné pravidlům - rozplynuly se jako pára v povětří, ničím nesvázaný, ničím nezatížený. Z celého mého mozku jsem se stáhl až do jeho jádra - a tam jsem věděl jenom to, že jsem. Odpoutanej ode všeho. Ovládl mě jedinej pocit. Asiati mu, myslím, říkaj *nirvána*. Ale já mám radši náš výraz *blaženost*. Stav absolutního štěstí.“

„Takže žádný strach?“ řekla moderátorka.

„Ne.“

„Ale ten blažený stav, co mi o něm vyprávíte, trvá pouhé vteřiny, možná ani to ne,“ namítla.

„Milá paní!,“ začal ze sebe chrlit, „jak dlouho ten stav mezi věděním a nevěděním, mezi existencí a nebytím trval, nemůžu přesně říct, ale když jsem se tehdy probral, eště si mě nikdo nestačil všimnout, takže asi máte pravdu.“ A pak řekl tiše, ale naléhavě: „Jenže jak jsem tam ležel, v mé hlavě už čas neběžel. A kde čas neexistuje, těch pár vteřin vlastně trvá věčně.“

„Od té chvíle se smrti nebojím, ba naopak - vlastně se mi nechce čekat. Víte, ono se mně strašně stejská po té *blaženosti*, po *nirváně*, která nikdy nekončí. A jsem taky zvědavěj, co mě tam v ní ještě krásnýho čeká, co přijde, když už se nebudu muset vrátit. Nejradši bych hned...“

„Myslím, že teď poprosím režii o hudbu,“ skočila mu moderátorka do řeči a vypnula mikrofon.

„What a beautiful world!“ začal tím svým proslulým chraplákem prozpěvovat Louis Armstrong.

Randolfa našli nazítří pod keřem na břehu Rýna. V ruce měl injekční stříkačku a na tváři blažený úsměv.

O pár dní později pan Armbruster, Randolfův otec, upadl v samoobsluze do svého nákupního vozíku. Ve chvíli, kdy si někdo všiml jeho neobvyklé polohy a přivolal pomoc, už nežil.